

UMETNOST JE SVETLOST KOJA OBASJAVA PUT KOJIM IDEMO

KMC

Beogradski kompozitor Aleksandar Simić govori za »Blagovest«

»Stvarajući muziku, ja vraćam deo onoga što sam dobio na dar od Gospoda. Kako je u »Rimskom triptihu« rekao Papa Jovan Pavle II: »...Sama vidljivost bića, znak je iskonske ljubavi«. Samo naše postojanje je dovoljan Božiji dar. Mogućnost da dišemo, hodamo, volimo i sami stvaramo, neverovatna je privilegija. Kada je konkretno u pitanju muzički dar, potpuno je prirodno da se komponujući odužujem delimično Onome od koga sam ga dobio.«

Kada je muzika zokupirala Vaš život i postala način Vašeg umetničkog izražavanja?

Kao što verovatno znate, dosta kasnije nego što je to uobičajeno kod ljudi koji se profesionalno bave muzikom. Imao sam već petnaest godina kada sam prvi put došao u kontakt sa instrumentom. Pošto mi pevanje nikad nije išlo od ruke, da ne kažem od glasa, to je bila i prva prilika da pokažem sebi i ostalima da nisam baš najnemuzikalniji stvor na svetu, kao što se mislilo. Srećom, pokazalo se da sam bolji pijanista nego pevač. Nekako uporedo sa osvajanjem instrumenta, pojavile su se i moje prve kompozicije. Verovao sam da je važno da zapišem ono što mi se mota po glavi, i tako, valjda, postao kompozitor. Sve je to, znate, dosta čudno. Moglo je i da se ne desi, a sada je nešto što me u potpunosti definiše.

Želja za obrazovanjem i upoznavanjem svetskih centara muzike vodila Vas je širom sveta. Ipak, vratili ste se u svoj grad i napisali čudesnu simfonijsku poemu »Grad u kojem je stalo vreme«. Da li to znači da je ljubav prema rodnom gradu ipak veća od svih ostalih ljubavi?

Veća od svih ostalih ljubavi, trebalo bi da bude ljubav prema ljubavi, što je, zapravo ljubav prema Bogu, i to je odgovor koji bih dao i redakciji nekog »sekularnijeg« lista nego što su *Blagovesti*. Što se tiče »Grada u kome je stalo vreme« – tu kompoziciju sam počeo da pišem u Petrogradu, orkestrirao u Londonu, a prepisivao u Drezden. Inspirisana je naslovom romana Bohumila Hrabala, koji je mislio na Prag, a ja sam pored svih ovih gradova, i naravno Beograda, mislio najviše na Drezden. Predpostavljam da niste očekivali ovako komplikovan odgovor?! Znate, radi se o svim onim mestima koja su utkana u mrežu našeg pamćenja. Za neke je to grad u kome su se rodili, a za neke to može biti čak i mesto na kome nikada nisu bili. Za mene je »Grad« neka vrsta »Novog Jerusalima«.

U širokom repertoaru Vašeg stvaranja, vernicima naše Crkve najpoznatije je svakako Mala Božja služba, povodom 25-godišnjice pontifikata velikog Pape Jovana Pavla II i Misa Solemnior. Spoj muzičke tradicije Istoka i Zapada ili čudesni splet obe Crkve koje veruju u Hrista – da li je to ujedno i rad na jedinstvu svih koji veruju u istog Boga i istog Spasitelja?

To je primer jedinstva. Činjenica da je Katolička crkva poverila dva tako važna zadatka jednom pravoslavlju, svedoči na najplešću moguću način da unutar crkve postoji duboka svest o jedinstvu. Naš je zajednički zadatak da to podelimo i sa onima koji toga do kraja nisu svesni. Mi, na žalost, veoma dobro znamo koje su posledice razjedinjenosti. Misa Solemnior je posvećena žrtvama raskola i mi svi snosimo odgovornost, ne samo za proteklih 950 godina, već i za vreme koje je pred nama. Budućnost svih nas, ozbiljno je dovedena u pitanje sukobom koji se rodio na relaciji islamske i judeohrišćanske civilizacije. Jedinu spas leži u jedinstvu. Jedinstvu svih ljudi kojima je mio mir i život na oba pola naše tragično podeljene planete mora da prethodi jedinstvo nas hrišćana. Neophodno je da Evropa prodiše sa oba plućna krila, ali, to je istovremeno samo početak. Biće potrebno da ceo svet počne da razmišlja jednom glavom i jednim srcem, jer ćemo veoma skoro biti suočeni sa problemima koje ćemo morati svi zajedno da rešavamo, ma kojoj rasi, veri ili naciji pripadali. To su problemi prenaseljenosti, ekološkog kolapsa, nekontrolisanog nuklearnog arsenala i energetske krize. Da bi se suočili sa takvim izazovima, biće nam neophodno planetarno jedinstvo.

U intervjuu jednom listu ste spomenuli, da »ako lepota baš i ne spasi svet, ružnoća će mu sigurno doći glave«. Šta je za Vas vrhunski princip lepote, šta je za jednog kompozitora vrhunska lepota u muzici?

Vrhunska lepota je istina. Iskrenost i istinitost su osnovni preduuslovi za stvaranje pravog umetničkog dela. A to nije tako teško. Dovoljno je osvrnuti se oko sebe i pogledati primere Božjeg stvaranja. Dalje je lako. Sve ostalo je mimezis odnosno

oponašanje. Teško da se šta novo može izmisliti, ali postoji bezbroj načina da se neki prauzori variraju. Pogledajte, recimo, moju operu »Faust«. Ono što je kod nje bilo potpuno novo je to što je ona, zapravo, opera za solo violončelo. Činjenica da je čuvena priča o čovekovoj rastrzanosti između dobra i zla toliko puta ispričana, omogućila mi je da je pred publiku donesem, koristeći se isključivo sugestivnom snagom muzike i simbolike kojom je priča protkana, a koja se, kako se pokazalo, može dočarati i bez libreta, kostima, scene i glumaca. Sama priča o Faustu ispričana je na hiljadu načina, od sumerskih mitova, preko priče o Adamu, Evi i zmiji, Mojsijevog Pentateuha, zatim već čuvenih dramskih dela Marloua, Getea, Mana i Bulgakova, pa sve do filмова kao što je Đavolji advokat sa Al Pačinom i Kianu Rivsom. To što svako od nas može jednu priču da interpretira na sopstveni način i jeste lepota umetnosti. Možete je pripisati Svetom Duhu, Muzama ili biohemiji mozga, ali ona je čisto i nepatvoreno svedočanstvo o bogatstvu Božijeg stvaranja. On je jedini pravi Umetnik. Mi ponekad poslužimo kao asistenti.

Da li umetnik koji komponuje mise, crkvene kompozicije istočne i zapadne tradicije, radi to kao vernik?

Sve što radim, ja radim verujući. Sa druge strane, moj odnos prema Tvorcu, crkvi i religiji je prošao za ove trideset tri godine kroz različite evolutivne faze, u toku kojih je nastala i prirodna distinkcija između pojmova koje sam upravo pomenuo. Stvarajući muziku, ja vraćam deo onoga što sam dobio na dar od Gospoda. Kako je u »Rimskom triptihu« rekao Papa Jovan Pavle II: »...Sama vidljivost bića, znak je iskonske ljubavi«. Samo naše postojanje je dovoljan Božiji dar. Mogućnost da dišemo, hodamo, volimo i sami stvaramo, neverovatna je privilegija. Kada je konkretno u pitanju muzički dar, potpuno je prirodno da se komponujući odužujem delimično Onome od koga sam ga dobio. Kako bi rekao Bah u potpisu svih svojih dela – S.D.G. (Soli Deo Gloria). Duhovnom tematikom se u muzici često bavim i kada ne pišem liturgijsku muziku. Kompozicije *Unicorn*, *Crucified*, kao i ranije pominjani *Faust* ili *Grad u kome je stalo vreme*, ne spadaju u moj duhovni opus, ali im je unutrašnja struktura prožeta duhovnom i često teološkom simbolikom.

Govoreći o Misi Solemnim, rekli ste da je ona zapravo posvećena novim pokolenjima za stvaranje novog, boljeg sveta. Kako može umetnik kompozitor svojim poslanjem – misijom pružanja duhovne lepote kroz muziku, stvarati novi svet i spasavati ljude od duhovne smrti?

Na ovo pitanje sam već delimično odgovorio. Ljudsko biće, kao i svako živo biće, da bi živelo i razvijalo se, traži pored vode, hrane i tople jazine i određenu količinu svetlosti. Umetnost nije ništa drugo do svetlost koja obasjava put kojim idemo, naš svet i nas same. Da citiram Marksa i Engelsa: »Pored materijalne osnove, čoveku i društvu, neophodna je i društvena nadgradnja«. Kultura, obrazovanje, religija i umetnost su važni činoci društvenih i političkih procesa, iako to pomalo može da poseća na čuvenu aporiju »Kokoš ili jaje?« Da li prvo treba napraviti ekonomski i politički stabilno društvo, pa očekivati od ljudi da prihvate moralno, kulturne i opšte ljudske vrednosti ili ići obrnutim putem i ozbiljnim prosvetiteljskim zahvatima utrti put krupnim promenama na planu uspostavljanja zdrave i snažne države? Kada bih morao da se odlučim, glasao bih za drugo, iako je pravo rešenje upravo u stalnoj sinergiji.

Već nekoliko godina imate uspešnu saradnju sa beogradskim nadbiskupom. Kada je sve to počelo i da li imate neke nove zajedničke planove?

Prijateljstvo sa mons. Stanislavom Hočevarom je, da se ponovo nadovežem na jedno od prethodnih pitanja, čist Božiji dar. Upoznali smo se i počeli zajedno da maštamo i delamo, odmah po Njegovom dolasku u Beograd, na oproštajnom ručku koji je za nadbiskupa Perka priredio mons. Eugenio Sbarbaro. Nadbiskup Hočevar je čovek ogromne energije, plemenitih i dalekosežnih vizija i neverovatnog strpljenja. Rezultati njegovog rada u ovih nekoliko godina, svima su nam veoma dobro poznati. Mogu samo da kažem da smatram ogromnom čašću i radošću to što me je pozvao da mu se u nekim od plemenitih misija pridružim. Puno toga smo već uradili, ali je daleko više onoga što nam predstoji. Koračamo jednim putem koji zbog nezvesnosti koje donosi sutra, može da poliči i na bolni put našega Gospoda, ali u sebi nosimo i poruku »Servite Domino in Laetitia!« Pa... Radujemo se.

